

CHIDZIWITSO

MATENDA A KUTUPA MASO KOMANSO MUTU KU NKHUKU

Pali matenda otchedwa korayiza amene amaoneka ku nkhuu za kumidzi. Matendawa amatchedwanso *chikwirikwiti* kapena *chinfine cha nkhuu*. Amaoneka kawiri kawiri ku nkhuu za kumudzi. Akhoza kupha nkhuu zambili, makamaka nkhuu zazikulu, ndipo zazing'ono zimadwalanso koma zochepa.

Maonekedwe a Matendawa

- Zizindikilo: Kuyetsemula, kubanika, m'maso kukha misozi ndipo masowo amatupa, kutuluka mamina kapena madzi m'mphuno, m'kamwa ndi m'mphuno za nkhuu mumanunkha.
- Maonekedwe a ziwalo: M'maso ndi m'mphuno mumatuluka mafinya oyera kapena achikasu.
- Matendawa amayamba mwadzidzidzi komanso angathe kuyamba pang'ono pang'ono. Matenda amenewa amagwira m'mpuno ndi malo ena amene amathandiza kupuma. Amatupitsa malo ozungulira m'maso ndi mutu wonse. Amayambitsa kutsokomola ndi chifine.
- Nkhuu zingathe kudwala matendawa kwa sabata limodzi kapena kupitililapo. Nkhuu zikhoza kufa ndi matendawa.

Chithunzi : Zizindikilo za matenda a Korayiza (Kusonyeza mutu ndi maso otupa. Credit: Cornell Univ.)

Choyambitsa

- Kachirombo kamtundu wa "bacteria" kosawoneka ndi maso, kamene kamapezeka kwambiri muno m'Malawi.
- Chiyambi cha matendawa: Nkhuu zimapatsirana kuchokera ku madzi kapena mpweya umene zimapumarana, osaiwaranso m'chakudya.

Kuchiza

- Mankhwala a *sulfathiazole* kusakaniza ndi zakudya kapena mankhwala a *sodium sulfathiazole* kusakaniza mu madzi akumwa; kapena kupereka ma antibiyotiki.

Kupewa

- Ndikovuta kuteteza matendawa ku nkhuu zoyendayenda chifukwa zimakumana ndi nkhuu zochokera ku malo ena. Ndikotheke kuteteza matendawa ku nkhuu zodyera m'khola poteteza nkhuu zina zodwala kubwera pafupi.
- Nkhuu zosiyana misinkhu zisakhalire pamodzi, ndipo nkhuu zokalamba zichotsedwe kapena zigulitsidwe kupewa kupatsa matenda kunkhuu zazing'ono.